

70. Medya söyleminde diyaloglar ve Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi¹

Özge ÖZBEK²

Gül TEKAY BAYSAN³

Ece KORKUT⁴

APA: Özbek, Ö. & Tekay Baysan, G. & Korkut, E. (2022). Medya söyleminde diyaloglar ve Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 1191-1209. DOI: 10.29000/rumelide.1222243.

Öz

Bu çalışmanın başlıca amacı bir söylem türü olan diyalogların içinde bulunduğu öğretim materyallerini incelemektir. Çalışmada Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretimi alanında medya söyleminde yer alan diyalogların, öğrenenleri söylem çözümlemesi gerçekleştirmeye yönlendirmek amacıyla kullanılıp kullanılmadıkları incelenmiştir. Çalışma, Fransız televizyon kanalı TV5 Monde tarafından oluşturulan Fransızcanın öğretimi/öğrenimiyle ilgili web sitesinde kullanılan diyaloglara odaklanmıştır. Çalışmada öncelikle Yabancı Dil Olarak Fransızca Öğretiminde Söylem Çözümlemesinin önemi ve ortaya çıkışı, daha sonra da medya söylem türlerinden biri olan diyaloglar ele alınmıştır. Son olarak TV5Monde Fransızca öğretimiyle ilgili web sitesinden alınan ve *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni*'ne göre özerk (Fr. autonome) olarak kabul edilen C1 düzeyindeki bir diyalog söylem kavramları ve terimleri açısından çözümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda incelenen diyaloga ait öğrenen ve öğretmen dosyalarının söylem çözümlemesi kavramlarını ve etkinliklerini içerdikleri ve öğrenen kişiyi söylem çözümlemesi yapmaya yönlendirdikleri saptanmıştır. Ancak incelenen diyalogun C1 düzeyinde olduğu düşünüldüğünde söylem çözümlemesine ait daha fazla alıştırmanın (konuşucuların konumlanması, söylemsel kimlikleri, başvurdukları stratejiler vb.) gerçekleştirilebileceği de söylenebilir. Öğrenen dosyasında yer alan alıştırmanın herhangi bir ünite de alıştırmalarda olması gereken sıra ve içeriğe uygun olduğu da çalışmadaki saptamalar arasındadır. Gerçekleştirilen incelemenin sonunda, diyaloga ait tüm alıştırmaların açık uçlu sorulardan oluştuğu görülmüştür. Öğrenenin bilgilerinin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde çeşitliliğin artırılması için farklı alıştırma türlerinin birlikte kullanılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Medya söylemi, diyaloglar, Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi/öğrenimi, söylem çözümlemesi, TV5Monde

Dialogues in mediatic discourse and French language teaching

Abstract

The main purpose of this study is to investigate the teaching materials in which dialogues, a type of discourse, are included. In the study, it has been examined if the dialogues in the media discourse in

¹ Bu çalışma birinci yazarın, ikinci ve üçüncü yazarların danışmanlığında yürüttüğü doktora tez çalışmasından üretilmiştir.
² Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı (Ankara, Türkiye) ozgekaracadal@gazi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6386-2191 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 17.10.2022-kabul tarihi: 20.12.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1222243]

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı (Ankara, Türkiye) gbaysan@gazi.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0610-8453

⁴ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı (Ankara, Türkiye) ekorkut@hacettepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1670-8957

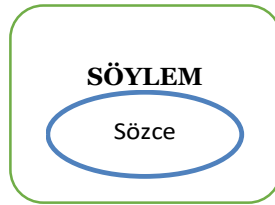
the field of teaching French as a foreign language are used to make learners to perform discourse analysis. The study is focused on the dialogues used on the French teaching/ learning website created by the French television channel TV5 Monde. In the study, it is discussed, first of all, the importance and emergence of Discourse Analysis in Teaching French as a Foreign Language, and then the dialogue, which is one of the media discourse types. Finally, a C1-level dialogue taken from the TV5Monde French teaching website and accepted as autonomous (Fr. autonome) according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) is analyzed in terms of discourse concepts and terms. As a result of the study, it is determined that the learner and teacher files of the examined dialogue include discourse analysis concepts and activities and direct the learner to conduct discourse analysis. However, considering that the examined dialogue is at the C1 level, it can be said that more exercises in discourse analysis (the positioning of the speakers, their discursive identities, the strategies they apply, etc.) can be performed. It is also among the determinations of the study that the exercises in the learner file are in accordance with the order and content that should be in the exercises in any unit. At the end of the analysis, it is determined that all the exercises of the dialogue consist of open-ended questions. It can be suggested, for the experts of website, to use different types of exercises together to increase diversity in measuring and evaluating the learner's knowledge.

Keywords: Mediatic discourse, dialogues, French language learning/ teaching as a foreign language, discourse analysis, TV5Monde

1. Giriş

Birçok araştırma ve inceleme alanını ilgilendiren *söylem* kavramı oldukça kapsayıcı ve önemli bir evreni temsil eder. Sarfati'ye göre söylem kavramının ortaya çıkmasında Saussure ve Harris Dilbilimi etkili olmuştur (2005, s. 87). Moeschler ve Auchlin ise söylemin bir disiplin olarak ortaya çıkışını tümce ve sözce dilbilimine bağlamaktadır (2013, s. 186). Yazarlara göre "söylem terimi en yaygın anlamıyla bir olaya (veya) dilsel bir söz öbeğine gönderme yapmaktadır (...)" (a.g.e., s. 194). Söz konusu olay veya dilsel söz öbeği tiyatro eserlerini, gazetedeki başyazıları, polis sorgularını, yapılan küçük anonsları, reklamları, üniversite konferanslarını, staj raporlarını, görüşmeleri, tartışmaları, basındaki köşe yazılarını, reklamları, yemek tariflerini vb. içermektedir (Cuq, 2003, s. 74; Maingueneau, 2009, s. 68; Moeschler & Auchlin, 2013, s. 194).

Söylemle karşılaştırılan ve bazen karıştırılan kavramların başında sözceleme sürecinin bir ürünü veya sonucu olarak görülen *sözce* (Fr. énoncé) terimi gelmektedir. Francine Mazière iki terimin birbirine karıştırılmaması gerektiğini belirtirken sözceyi bir "veri" (Fr. donnée), söylemi ise bir "arayış" (Fr. quête) olarak nitelemekte ve söylemin sözceye göre daha kapsayıcı olduğunu belirtmektedir (2018, s. 10):

Şekil 1: Söylem ve Sözce Kavramları

Émile Benveniste *söylem* kavramını *anlatı* kavramına (Fr. *histoire ou récit*) karşılığı ile açıklar (Benveniste, 1966, s. 242). Paveau ve Sarfati'ye göre anlatı genellikle yazılı dilde kullanılır, olayın geçtiği zaman dilimi önemlidir ve çoğu kez geçmiş zamanlara yer verilir (*passé simple, imparfait, conditionnel, plus-que-parfait, présent de vérité générale*). Ayrıca anlatılar genellikle üçüncü kişinin ağzından yazılır. Söylemde ise *ben* ve *sen* başta olmak üzere tüm kişi adları yer alabilir. Söylem genellikle sözlü dilde veya sözlü olarak söylenmesi planlanan yazılı metinlerde ortaya çıkar (örn. politik söylem) ve belli bir sözceleme durumu içinde gerçekleştiğinden kullanılan dil genellikle şimdiki zaman, gelecek zaman veya nadiren geçmiş zamandır (*présent, futur, passé composé*). Genel anlamda sözceleme durumuna göndermede bulunan *ben, şimdi, burada* (Fr. *je, ici, maintenant*) gibi dil içi göstericilerin veya belirleyicilerin (Fr. *déictique*) bulunması söylemin varlığına işaret etmektedir.

Benveniste (1966) dilbilimde *öznellik* (Fr. *subjectivité*) konusuna önem vermiş ve özneliğin kişinin statüsüyle yakından ilişkisi olduğunu öne sürmüştür. Yazara göre her söylemde bir *ben* vardır ve bu konuşan kişi kendi kendine göndermede bulunur, kendi varlığını söyleminde hissettirir. Bu durum aynı söylemde bir *sen*'in de var olduğunun kanıtıdır. Her iki kişi de özneliği temsil eder ve her iki kişinin de "(birbirlerini) tamamlayıcı ve yer değiştirebilme" özellikleri bulunmaktadır (1966, s. 260).

Özneliğin yanı sıra, konuşan kişinin kimliğinin (Fr. *identité*) de söylemdeki yeri yadsınmaz (Korkut, 2017). Türk Dil Kurumu Sözlüğünde *kimlik*, "toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü" olarak tanımlanmaktadır. Birçok kimlik türünden söz eden Patrick Charaudeau, daha çok *sosyal kimlik* ve *söylemsel kimlik* üzerinde durmaktadır (2009). Çalışmamızı yakından ilgilendiren söylemsel kimlik "söylemdeki kişiler (*ben, sen*), söz alma biçimleri, sözceleme rolleri, söze karışma biçimleri aracılığıyla" tanımlanabilir (Charaudeau & Maingueneau, 2002, s. 299-300).

Söylem teriminin ve söyleme yakın olduğu düşünülen terimlerin açıklanmasının ardından aşağıdaki bölümde söylem çözümlemesinin bir alan olarak ortaya çıkışından söz edilecek ve bu alanın Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi alanıyla nasıl kesiştiği sorgulanacaktır. Ardından medyadaki söylem türleri ve çalışmanın konusu olan diyaloglar ele alınacak ve son olarak da TV5Monde web sitesinden alınan bir diyalog çözümlenecektir.

Amaç ve yöntem

Çalışmanın amacı, irdelenen diyaloglar aracılığıyla söylem çözümlemesinin Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi/öğrenimi alanındaki yerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, diyalogla ilgili ders içeriklerini ve araştırmaları hazırlayan dil uzmanlarının ders içeriklerinde öğrenenden söylem çözümlemesi yapmasını bekleyip beklemedikleri gözlemlenecektir. Çalışmanın diğer bir amacı da TV5 Monde televizyon kanalına ait olan ve Fransızcanın öğrenimi/öğretimi için tasarlanmış web sitelerinde kullanılan özgün belgelerin, öğrenim düzeyine göre yeniden düzenlenmesi (Fr. *didactisation*) sürecinde söylem çözümlemesi kavram ve yöntemlerinden yeterince yararlanılıp yararlanılmadığının ortaya konulmasıdır.

Bu çalışma sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan ve nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizine ve ayrıca tek başına bir çalışma alanı ve bir yöntem olan söylem çözümlemesine dayanmaktadır. Doküman analizi "[...] programlar, yönetmelikler, kitaplar, gazeteler, raporlar gibi çeşitli yazılı ya da elektronik ortamda kayıtlı olan verilerin analizine dayalı yürütülen çalışmaları tanımlar" (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2020, s. 13).

2. Yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde söylem çözümlemesi

Johannes Angermüller'e göre söylem çözümlemesinin bir çalışma alanı olarak ortaya çıkışında üç farklı eğilimden söz edilebilir : Fransız, Anglosakson ve Alman (2007, s. 10-11). Bu çalışmada daha çok ilk iki eğilim üzerinde durulacaktır.

İngiltere'de öncelikle Michael Alexander Kirkwood Halliday ve sonrasında John McHardy Sinclair ile Malcolm Coulthard söylem çözümlemesinin öncüleri arasında gösterilirler (McCarthy, 1991). İngiltere'de söylem çözümlemesi çalışmaları bütünden ziyade ayrı ayrı bulunan söylemsel yapılar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Amerika'daki söylem çözümlemesi incelendiğinde Zellig Sabbettai Harris'in çalışmaları dikkat çekecektir. Harris *söylem çözümlemesini* (İng. discourse analysis) terim olarak ilk defa ortaya atan Amerikalı dilbilimcidir. Bazı yazarlara göre Fransa'da gelişen söylem çözümlemesi alanının kökeni Harris'in sözceleri çözümleme yöntemine dayanmaktadır (Barry, 2002 ve Guilhaumou, 1977).

Söylem çözümlemesinde "Fransız Ekolü" olarak adlandırılan temel eğilim veya akım 60'lı-70'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu eğilim Jean Dubois ve Joseph Sumpf editörlüğündeki *Langages* dergisinin 13. Sayısında (1969) yayımlanan makalelere dayanmaktadır (Charaudeau & Maingueneau, 2002, s. 201). Fransa'da söylem çözümlemesi "sözel üretimleri üretildikleri toplumsal koşullar içinde inceleyen disiplin" olarak tanımlanmaktadır (Paveau & Sarfati, 2003, s. 194).

Fransa'da söylem çözümlemesi ekolünün altyapısının Saussure ve Harris tarafından oluşturulduğunu, sonrasında Althusser'in Marksist ideolojisiyle; Freud ve Lacan'ın bilinçsizlik perspektifiyle birlikte yeni bir boyut kazandığını ve ardından sözcelem kuramıyla birlikte şekillendiğini söylemek yerinde olur. Başta Saussure yapısalcılığından etkilenen Fransız Ekolü, yazılı metinlerin altında yatan yapısal kuralları incelemiştir. Ancak 1970'lerin sonunda ekolün ilgi alanı daha çok Edimbilim (Fr. pragmatique) ve Sözceleme (Fr. énonciation) alanlarına kaymıştır.

Aşağıda Charaudeau ve Maingueneau'ya göre Fransız Ekolü söylem çözümlemesi çalışmalarının genel özellikleri yer almaktadır:

- Az veya çok (anlamı) kapalı bütüncelere (Fr. corpus) başvurur.
- "Birimlerin" sadece "söylemsel işlevleri"yle değil "bunların bir dil birimi olarak özellikleri"yle de ilgilenir.
- Dilbilimdeki sözceleme kuramıyla kesinlikle bir bağlantısı vardır.
- *Söylemlerarasılık* (Fr. interdiscursivité) kavramını her zaman ön planda tutar.
- Konuşan kişinin (ben) söyleminde bıraktığı izler her zaman odak noktasıdır (2002, s. 202).

Söylemler günlük yaşamda herhangi bir dilin konuşucusu tarafından her zaman üretilen yapılardır. Bu nedenle de herhangi bir yabancı dil öğrenimi/öğretimi alanında bu yapılara yer verilmektedir. Yabancı dil öğretiminde özellikle İletişimsel Yaklaşım'la başlayan ve Eylemsel Perspektif'le devam eden süreçte söylemlerin de içinde bulunduğu özgün belgelerin kullanımının önemi anlaşılmıştır. Evelyne Bérard'a göre yabancı dil öğrenimi/öğretiminde özgün belge kullanımı sayesinde öğrenen kişi daha özerk olabilmekte, kendi dil öğrenim sürecinin sorumluluğunu alabilmektedir (1991, s. 50-51). "Özgün belgeler, hedef dili anadil olarak konuşanların her türden iletişim durumunda ürettikleri dilsel ürünler olduğundan, çok farklı türlerde karşımıza çıkabilmektedir" (Aydın, 2022, s. 714). Bu çalışmada aşağıdaki bölümde açıklanacak olan medya söylem türü ve özgün belge türlerinden biri olan diyaloglar ele alınacaktır.

3. Medyadaki söylem türleri ve diyaloglar

Bir söylem türü olan diyalogların yabancı dil öğretiminde kullanım şekli, benimsenen yöntem veya yaklaşıma bağlı olarak değişse de uzun süredir öğretimde kullanıldıkları bilinmektedir. Bunun nedeni, diyalogların günlük yaşamı yansıtmaları, deyimsel ifadeleri, kültürel öğeleri, çeşitli seslenme biçimlerini vb. içermeleridir. Özgün veya yarı özgün diyalogların, başlangıçta yabancı dil öğrenen bireylerin sözlü dil becerilerinin ve ardından da diğer iletişim becerilerinin geliştirilmesinde yararlı olabileceği kabul edilmektedir.

Jean-Pierre Cuq'e göre diyalogun terimsel olarak kapsayıcı (Fr. hyperonyme) bir anlamı vardır ve *sohbet* (Fr. conversation), *tartışma* (Fr. débat), *görüşme* (Fr. entretien) gibi birçok terimi içinde barındırır (2003, s. 69). Diyaloglar yabancı dil öğretiminde genellikle dinleme (duyduğunu anlama) becerisini geliştirme amacıyla kullanılmaktadır. İrem Onursal'a göre yabancı dil öğretim kitaplarında diyaloglara iki farklı şekilde yer verilir. Birinci türdeki diyaloglar "kitaplarda her ünitenin başında bulunurlar, ünitenin konusuna bir giriş yapmaya yararlar ve durum içindeki bir etkileşim örneği oluştururlar (...)" (2008, s. 69). Bu tür diyaloglar genellikle dersin en başında öğrenenlerin dikkatini derse çekmek ve üniteye işlenecek konular hakkında farkındalık yaratmak için kullanılır (Fr. sensibilisation). İkinci tür diyaloglardan ise "ek kaynak olarak dersin farklı anlarında" yararlanılır (a.g.e.).

Diyaloglar medya söylem türünün içinde daha çok B2 düzeyinden itibaren karşımıza çıkmaktadır. Özellikle *röportaj* (veya *söyleşi*) (Fr. interview), *tartışma* (Fr. débat), *haber röportaj* (Fr. reportage) gibi sözlü medya söylemlerinin özellikleri nedeniyle A1, A2 ve B1 düzeylerinde kullanılması çok güçtür. İçlerinde barındırabilecekleri örtük anlamlar, yan anlamlar, anlam karışıklıkları, ironiler gibi özelliklerden dolayı bu tür diyaloglara daha çok B2, C1 ve C2 düzeylerinde yer verilmektedir. Bu nedenle çalışmamızda *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni*'ne (AOBM) göre *özerk* (Fr. autonome) olarak kabul edilen C1 düzeyindeki bir diyalog çözümlenecektir (Conseil de l'Europe, 2001).

Charaudeau'ya göre medya söylemi söz konusu olduğunda aktarılanlar tuzak olabilir; medya söylemi, bilinçli veya bilinçsiz olarak okuyucu veya izleyiciden gizlenen bilgiler içerebilir. Dolayısıyla bu bilgiye karşı her zaman kuşkucu bir yaklaşım sergilemek gerekmektedir (2011, s. 10-11). Genel anlamda medya söyleminin üç farklı türü vurgulanmaktadır: "gazetecilikle ilgili türler (yazılı basın anlamında), televizyondaki (medyatik) türler, radyodaki (medyatik) türler" (a.g.e., s. 172). Aşağıda genel olarak çalışmayı ilgilendiren üç farklı medya söylem türü üzerinde durulacaktır. Söz konusu söylem türlerinin kapsamı İngilizcede, Fransızcada ve Türkçede farklılık göstermektedir. Bu konuda karışıklık olmaması için bir *Basın Sözlüğü*'nden yararlanılmıştır (Gezgin vd., 1998).

Öncelikle Fransızcadaki *interview* sözcüğünün tarafımızca *röportaj* olarak kullanılacağını belirtelim. Röportajda katılımcıların statülerinin farklı olabileceğini, birinin "sorgulayan", diğerinin ise "sorgulanan-sorgulanacak-nedeni olan" rollerini üstlenebileceğini belirtmek gerekir" (Charaudeau, 2011, s. 181). Charaudeau röportajın (interview), "siyasi röportaj, uzmanla röportaj, tanıklarla röportaj, kültürel röportaj, ünlülerle röportaj" gibi farklı türleri olabileceğine dikkat çekmektedir (a.g.e., s. 183-184). Andersen'e göre, görüşülen kişinin röportajda farklı roller oynaması mümkündür: "[...] ana aktör (politikacı veya yazar) veya bilgili bir yorumcu (sertifikalı uzman), [...] katılımcı (haberci), tanık veya avukat (mülakat-tartışma" olabilir (t.y., s. 2). Andersen ayrıca röportajın sohbete (Fr. conversation) veya tartışmaya (Fr. débat) doğru bir yol alabileceğini vurgular (a.g.e.).

İkinci olarak, medya türlerinden biri olan *tartışma* (Fr. *débat*), katılımcıların üstlendikleri iki farklı rol nedeniyle röportajdan (Fr. *interview*) ayrılır: katılımcılara tarafsız bir şekilde söz vermek, onlara sorular sormak, tartışmaların açılış ve kapanışını yapmak gibi görevlerden oluşan "moderatör" (Fr. *animateur*) rolü ve "tartışmacılar" (Fr. *débatants*) rolü (Sandré, 2013, s. 2). Bir tartışmada en az bir moderatör ve iki tartışmacı bulunur. Tartışmacıların taraflı ve öznel olması sıklıkla karşılaşılabilen bir durumdur. Bazı yazarlar tartışma türüyle ilgili farklı alt kategoriler belirtmiştir: "dergilerde, talk show'larda, politik, kültürel programlarda, spor programlarında vb. yapılan tartışmalar" buna örnek olarak gösterilebilir (Charaudeau, 2011, s. 185).

Son olarak Fransızcadaki *reportage* teriminin Türkçede günümüzde yaygın olarak kullanılan röportaj (Fr. *interview*) sözcüğünden farklı olduğunu, bu nedenle bu kavramın karşılığı olarak 'haber röportaj' terimini kullandığımızı belirtelim. 'Haber röportaj', yalnızca bir kişiyle yapılan soru-cevaplı görüşmeden veya söyleşiden (Fr. *interview*) oluşmaz, ayrıca gazetecinin konu ile ilgili yorumlarını ve aktardığı çeşitli bilgileri de içerir. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından yayımlanan *Basın Sözlüğü*'nde Türkçede röportaj, "Konusu bir soruşturma araştırma olan gazete ya da dergi yazısı" olarak tanımlanmışsa da ayrıca "Radyo ve televizyon habercisinin araştırma ve soruşturma sonucunda hazırlanmış olduğu program, mülakat" (TDK) anlamı da vardır. Röportajın, İnsanların İlgisini Çekme Yönü Ağır Basan Röportaj, Biyografik Röportaj, Tarihi Röportaj, Araştırmacı ve Yorumlayıcı Röportaj, Bir Şeyin Nasıl Yapılabileceğini Gösteren Renkli Röportajlar, Macera ve Kişisel Hikaye Röportajları, Yerel Bir Durumu Anlatan Röportaj" gibi birçok alt türü bulunmaktadır (Gezgin vd., 1998, s. 107). Haber röportajı gerçekleştiren gazetecinin nesnel ve tarafsız bir konumda bulunarak belirlenen olayı sorgulaması gerekir (Charaudeau, 2011, s. 187).

Medyanın ve medya söylem türlerinin Fransızcanın yabancı dil olarak öğrenimi/öğretimi alanında kullanımıyla birlikte Fransa ve dünya gündeminin sınıfa taşınacağı, bu şekilde öğrenenlerin derse olan ilgisinin artacağı, özellikle görsel malzemelerin katkısıyla bazı kavramları anlamalarının kolaylaşacağı ve sonuç olarak bu türden ders malzemelerinin dili ve o dilin kültürünü öğrenmeye katkısı olacağı düşünülmektedir. Öte yandan, medyadaki söylemler özgün belge niteliği taşıdığından öğrenenlerin dili bağlam içinde gözlemlemelerini ve medyaya özgü terimleri edinmelerini sağlar. Ancak öğretmenin, öğrenenlerin dilsel ve bilişsel düzeylerini de hesaba katarak onların ilgi ve gereksinimlerine uygun söylemler ve diyaloglar seçmesi son derece önemlidir.

4. Çözümlemeler ve bulgular

Söylem Çözümlemesi oldukça geniş bir araştırma alanı olduğundan çalışmayı sınırlandırmak için bu makalede yalnızca diyalog incelemesi yapılacaktır. Fransız televizyon kanalı TV5Monde'un Fransızcanın öğretimi/öğrenimi için oluşturduğu web sitesi üzerinde C1 dil düzeyi kategorisinde bulunan diyalogların arasından "Sophie Heine, chercheure et politologue" (Araştırmacı ve siyaset bilimci Sophie Heine) başlıklı diyalog seçilip çeşitli açılardan çözümlenecektir. Öncelikle TV5Monde kanalına ait eğitim amaçlı iki ayrı web sitesinin bulunduğunu belirtmek gerekir: Bunlardan birincisi Fransızcanın öğrenimi (Fr. *Apprendre le Français*), ikincisi ise Fransızcanın öğretimi (Fr. *Enseigner le Français*) platformlarıdır. Birincisi Fransızca'yı yabancı dil olarak öğrenen bireyler için tasarlanmıştır ve C1 dil düzeyi burada yer almamaktadır. İkincisi ise Fransızca öğretmenleri için oluşturulmuştur ve içinde C1 dil düzeyinin de bulunduğu birçok düzeyde alıştırmalar, etkinlikler ve ders malzemeleri bulunmaktadır. Her ikisi de ücretsiz olarak ve dünyadaki herkesin erişimine açık bir şekilde, genellikle güncel olan çeşitli konularda alıştırmalar ve etkinliklerin yer aldığı eğitim malzemeleri (Fr. *Fiches pédagogiques*) sunmaktadırlar. Ancak bu dosyalar belirli bir süre sonunda web sitesinden kaldırılmaktadır.

"Sophie Heine, chercheure et politologue" başlıklı ders malzemesi 8 dakika 37 saniye süren bir video, video içeriğinin metni, öğrenen ve öğretmen için ayrı ayrı hazırlanmış dosyalardan oluşmaktadır (Fr. fiche apprenant et fiche enseignant⁵). 12 Mayıs 2015 tarihinde yayımlanan video ve çalışma dosyalarıyla ilgili belgelerin 26 Haziran 2025 tarihine kadar indirilebilir olduğu ve web sitesinin de bu tarihe kadar erişilebilir olduğu belirtilmiştir.

Diyalog, araştırmacı ve siyaset bilimi uzmanı olan Sophie Heine ile TV5Monde'un Genel Yayın Yönetmeni ve *Bar de l'Europe* isimli programın sunucusu olan Paul Germain arasında geçmektedir. Sophie Heine görüşme yapılan kişi (Fr. interviewée), Paul Germain ise görüşme yapan, sorgulayan kişi (Fr. intervieweur) konumundadır. Söylem Çözümlemesi açısından burada konuşanların kimliği, statüsü ve rollerinden (Fr. identité, statut et rôles des interlocuteurs) de söz etmek yerinde olur. Yukarıda da açıklandığı gibi, *kimlik* kısaca bireyi toplumda yaşayan diğer bireylerden ayırt eden, farklı kılan özelliklerdir ve birçok bileşenden oluşur. Söylem çözümlemesinde *rol* terimi konuşucuların bir iletişim sırasındaki dilsel davranışlarını temsil eder; incelenecek diyalogdaki roller yukarıda belirtildiği gibi "görüşme yapan" ve "görüşme yapılan" rolleridir. Roller sözceleme durumuna göre değişken özellikler olmakla birlikte her zaman konuşan kişinin belirli olan statüsüne bağlıdır. *Statü*, konuşucunun "yaş, cinsiyet, meslek, medeni durum" gibi daha sürekli, değişmeyen özellikleriyle ilgilidir (Maingueneau, 2009, s. 110). Paul Germain'in diyalogu başlatırken Sophie Heine'i tanıttığı aşağıdaki sözceler konuşunun statüsünü (burada: meslek ve kurumsal görevler) göstermektedir:

Vous êtes politologue, spécialiste des questions européennes. Attachée à l'institut Egmond, un centre d'études en Belgique, Vous êtes aussi chercheure à l'Université de Bruxelles et à Oxford et vous venez de publier « Genre ou liberté », un essai sur les stéréotypes qui courent sur les femmes.

Kaynak: <https://enseigner.tv5monde.com/fiches-pedagogiques-fle/sophie-heine-chercheure-et-politologue>

Gerçekleştirilen söylem çözümlemesi dahilinde konuşucuların *konumlanma* ve *ideolojilerine* (Fr. positionnement et idéologie) de dikkat çekmek gerekir. Konumlanma her bir sözceleme durumuna göre değişebilmektedir; ancak bunu kişinin kimliğinden ayrı düşünmek de olanaksızdır. Örneğin "söyleminde 'sınıfların mücadelesi' söz öbeğini kullanan biri, siyasi anlamda solda konumlanır; öğretici (didaktik) bir tonda ve teknik sözcükler kullanarak konuşan biri ise, uzman olarak konumlanır vb." (Maingueneau'dan akt. Korkut, 2017, s. 173). İncelenen diyalogda konuşucuların dilsel ve dil dışı konumlanmaları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Tablo 1: İncelenen diyalogda konuşucuların konumlanması

	Paul Germain	Sophie Heine
<i>Kullanılan Bağlaçlar</i>	Mais (3 kez)	Parce que; Donc (10'ar kez)
	Donc; Alors (2'ser kez)	En fait (9 kez); en effet (1 kez)
	Parce que (1 kez)	Mais (8 kez)
		même si (4 kez)

⁵ A.P. Prévost-Wright et L. Van Ranst (Alliance française Bruxelles-Europe - CELF)

		Enfin, Voilà; Alors (3'er kez)
		Puisque; Alors que (2'şer kez)
<i>İlişki sözcükleri (Fr. phatique)</i>	"Et..." "Hum hum."	"Hum... Alors [...]"
<i>Yinelemeler</i>	-	Exactement ! Exactement !
<i>Başka Birine Yapılan Referans</i>	Zemmour (Gazeteci ve Politikacı) Konuşunun kızına göndermede bulunma: "Vous aimeriez que votre fille parle comme ça ? Ha, ha, ha !" Brigitte Bardot, Simone Veil et Conchita Wurtz	-
<i>Kullanılan Slogan</i>	Bir bira markası olan Jupiler'in sloganı: « Les hommes savent pourquoi » (Tr. Erkekler nedenini bilir).	-
<i>Başvurulan Ek Kaynaklar, Nesnelere</i>	Video Konuşuna sürpriz top çektirme	-

Yukarıdaki tablo 1'de görüldüğü gibi Paul Germain, başvurduğu göndermelerle (davetlisinin kızına ve farklı ünlü kişilere); görsel- işitsel malzeme kullanmasıyla, top çektirme gibi küçük unsurlarla ve verdiği örneklerle davetli olan Sophie Heine'in ana konuya odaklanmasını sağlamaktadır. Böylelikle kendisi için dengeli bir konumlanma yaratmaktadır. Sophie Heine'e gelince, kadınların toplum içinde aşağılanmalarına karşı ve aynı zamanda kadınları toplum içinde erkeklere göre daha aşağıda gösteren klişe sözlere (Fr. stéréotypes) karşı olarak konumlandığı söylenebilir.

Herhangi bir söylemi ayrıntılarıyla çözümlemeden önce söylemin içinde oluşturulduğu ve bağlı kaldığı *sözceleme durumunu* belirlemek gerekir. Söz konusu kavram, söyleme bağlı birçok dil ötesi terimi içine almaktadır: örneğin söylemin gerçekleştiği zaman ve uzam, konuşucu/veya sözceleleyen (Fr. locuteur et/ou énonciateur) ve dinleyici/veya alıcı (Fr. interlocuteur et/ou énonciataire). İncelenen diyalog *Bar de l'Europe* isimli televizyon programında gerçekleşmiştir ve görüşme anında konuşucular Avrupa Parlamentosu gibi resmi bir kuruluşun önünde bulunmaktadır. Diyalogun yaşanma anı, başka bir deyişle sözceleme durumunun gerçekleştiği zaman tam olarak bilinmemekle birlikte videonun ve ders malzemelerinin web sitesinde yayınlandığı tarih olan 12 Mayıs 2015 olarak kabul edilebilir. "Bir konuşucu, bulunduğu andan ne önce ne sonra sözceleme yapabilir. Zamanın hangi diliminde konuşursa, o konuştuğu an 'şimdi'dir" (Kıran, 2015, s. 109). Ayşe Kıran'a göre "ben/şimdi/burada" (Fr.

Je/Ici/Maintenant) bilgileri ve "göstericiler" (Fr. déictiques) sözceleme durumunu işaret eder ve özellikle söylemde konuşucunun başvurduğu *ben* öznelliği belirtir (a.g.e., s. 103-104). Çoğu diyalogda olduğu gibi incelenen diyalogda da sırayla söz alma durumu bulunmaktadır. Sırası gelen konuşmakta ve konuşucular birbirlerine sizli-bizli hitap etmektedirler. *Sen* kişi adının tüm diyalog boyunca hiç kullanılmaması, kişilerin içinde buldukları kurumsal ortama göre bir dilsel (söylemsel) konum benimsediklerini göstermektedir. Tüm diyalog boyunca Paul Germain'in 13 kez, Sophie Heine'in 14 kez söz aldığı saptandığından diyalogun eşit bir şekilde yürütüldüğü ve sonlandırıldığı söylenebilir.

Paul Germain görüşmeyi yapan kişi olduğundan söyleminde neredeyse hiç kendinden söz etmemekte (sadece bir kez *ben* kullanmıştır); daha çok davet ettiği kişiye odaklanıp *siz* kişi adıyla (11 kez) hitap etmektedir. Öznelliği gösteren *ben* adlı yerine nesnelliği gösteren ve "söylemin kişisi olmayan ögesi" olan *O* (*onlar, herkes, biz*) kişi adını (Fr. On) kullanan (5 kez) Paul Germain'in söylemini röportaj (veya söyleşi) kurallarına uygun bir şekilde oluşturduğu söylenebilir (a.g.e., s. 108). Sophie Heine'e gelince, sorgulanan kişi rolünde olduğundan kendisine yöneltilen soruları cevaplamak amacıyla yüksek oranda öznellik taşıyan bir söylem sürdürdüğü ve 17 kez *ben* adlı kullandığı görülmektedir. Sophie Heine sadece 1 kez karşısındaki sunucuya *siz* diyerek hitap etmiştir. Ayrıca Fransızcada kapsayıcı bir kullanım olan ve göndergesi sözcüye göre değişen ve "o, onlar, herkes, biz" gibi karşılıkları olan "On" kişi adını da (13 kez) neredeyse *Ben* kadar fazla kullanmış olması dikkat çekicidir. Her iki konuşucunun da *Sen* kişi adını kullanmadıkları ve görüşmenin teklifsiz bir sohbe dönüşmediği de saptamalar arasındadır.

Tablo 2: İncelenen diyalogda kişi adlarının kullanım sıklığı

	Paul Germain	Sophie Heine
<i>Ben</i>	1	17
<i>Sen</i>	-	-
<i>O, onlar, herkes</i> (Fr. "On" adlı)	5	13
<i>Biz</i>	1	-
<i>Siz</i>	11	1

Söylem çözümlemesi kapsamında girişte de sözü edilen "söylemsel kimlik" in de sorgulanması gerekir. Söylemsel kimlik konuşucunun başvurduğu iki stratejiyle ortaya çıkar: *inandırma stratejisi* ve *ele geçirme stratejisi*.

İnandırma stratejisi "Nasıl ciddiye alınabilirim?" sorusuna dayanmaktadır ve konuşucu bu strateji için 4 farklı söylemsel tutuma başvurabilir: Tarafsızlık; Mesafe koyma; Bağlılık; Gösterme/Kanıtlama Tutumu (Charaudeau, 2009). Konuşucuya ait herhangi bir yargı veya değerlendirme içermeyen bir söylemde *tarafsızlık tutumundan* (Fr. attitude discursive de neutralité) söz edilebilir. *Mesafe koyma*

tutumunda, konuşucu tıpkı bir alanın uzmanı gibi, sözlerini gerekçeleri ve sonuçlarıyla savunarak söylemiyle kendisi arasına bir mesafe koymakta, duruma dışarıdan bakmaya çalışmaktadır. *Bağlılık tutumu* ile ilgili olarak tarafsızlık tutumunun tam tersi olduğunu belirtmek mümkündür, çünkü bağlılık tutumuyla konuşucu, söyleminde sözleriyle veya değerlendirmeleriyle kendini konumlandırır ve hitap ettiği kişi üzerinde belirli bir etki yaratmaya çalışır. İnandırma stratejisine ait son söylemsel tutum, konuşucunun söylemlerinin mutlak doğrular ve kendisiyle hiçbir bağlantısı olmayan kanıtlar kullanarak akıl yürütmesine dayanan *gösterme/kanıtlama tutumudur*.

Ele geçirme stratejisi ise, hitap edilen kişinin (sen/siz) konuşan özne (Ben/Biz) tarafından nasıl etkilendiğiyle ilgilidir. Charaudeau'ya göre, ele geçirme stratejisi "karşı tarafın söylediklerimden 'etkilebilmesi' için ne yapmalıyım?" sorusuna dayanmaktadır (2009). Konuşucu, karşı tarafın dikkatini çekmek için ele geçirme stratejisi çerçevesinde üç tutuma başvurabilir: *polemik/tartışma*, *çekicilik uyandırma* ve *dramatize etme*. *Polemik veya tartışma tutumu* "karşıdaki kişinin fikirlerini ve gerekirse kişiliğini sorgulayarak" onu yok etme tutumudur" (a.g.e). *Çekicilik uyandırma tutumuyla* ilgili olarak, konuşucunun, karşı tarafı duyguları yoluyla etkilemeye çalıştığı söylenebilir. *Dramatize etme* tutumu ise, konuşucunun "güçlü analogiler, karşılaştırmalar, metaforlar, dramalar [...]" kullanmasıyla kendini gösterir. Sophie Heine'in dramatize etme tutumuna örnek olarak tablo 3'te şiddet mağduru ve sürekli eşitsizliklere maruz kalan kadınlardan söz ettiği ifadeleri (veya sözceleleri) göstermek mümkündür:

Tablo 3: Konuşucuların söylemsel kimliğini oluşturan stratejiler ve tutumlar

İnandırma Stratejisi	1-Tarafsızlık:	« Sophie Heine, bonjour. Vous êtes politologue, spécialiste des questions européennes [...] » [“Sophie Heine, merhaba. Siz siyaset bilimcisi ve Avrupa sorunları uzmanısınız.”]
	2-Mesafe koyma, Dışarıdan bakma:	« Oui, votre livre ne sert pas à détailler euh... les injustices entre les hommes et les femmes, les inégalités, il sert plutôt à montrer que ces stéréotypes permettent de justifier la domination des hommes sur les femmes. » [“Evet, kitabınız... 1-11... erkek kadın arasındaki adaletsizlikleri, eşitsizlikleri ayrıntılandırmaktan ziyade bu klişelerin erkeklerin kadınlara üstünlüğünü doğrulamaya yaradığımı gösteriyor.”]
	3-Bağlılık:	« [...] On regarde [la vidéo] ! Vous aimeriez que votre fille parle comme ça ? Ha, ha, ha ! » [“(videoyu) izleyelim! Kızınızın böyle konuşmasını ister miydiniz? Ha, ha, ha.”]
	4-Gösterme/ Kanıtlama:	

		« [...] On va regarder une petite vidéo. Elle a été lancée par une entreprise américaine, qui fabrique des T-shirts » [“Kısa bir video izleyelim. Tişört üreten bir Amerikan şirketi tarafından hazırlanmış.”]
	1-Tarafsızlık:	« [...] il y a quatre, cinq grands stéréotypes que j'aborde. C'est euh... celui sur l'empathie, l'empathie féminine. Sur la maternité [...] » [“Benim ele aldığım dört, beş klişe var. Bunlar... 1-ıı... duygudaşlık, kadın duygudaşlığı; annelik...”]
Sophie Heine	2-Mesafe koyma, Dışarıdan bakma:	« [...] ça fait des années qu'on a montré ces inégalités et qu'on ne les a toujours pas résolues, puisque en effet voilà, les femmes sont toujours moins payées euh... continuent à être davantage victimes de violence de toute sorte [...] » [“[...] ...bu eşitsizlikler yıllar önce gösterildi ve kadınlar hala daha az ücret aldığında göre... 1-ıı... her türlü şiddete daha çok maruz kalmaya devam ettiklerine göre, bu sorun hala da çözülebilmüş değil.”]
	3-Bağlılık:	« Ça ne me dérangerait pas ! Moi, j'ai bien aimé cette vidéo ! Je sais qu'elle a été fort critiquée, bon parce qu'il y a une petite utilisation commerciale [...] » [“Beni rahatsız etmez! Ben sevdim bu videoyu! Ticari amaçla yapıldığı için çok eleştirildiğini biliyorum.”]
	4-Gösterme/ Kanıtlama:	« Donc il y a une étude fameuse en Angleterre, qui a montré ça, il y a d'autres études en France qui ont montré la même chose [...] » [“İngiltere'de bunu gösteren ünlü bir çalışma var, Fransa'da da başka çalışmalar var.”]
Ele Geçirme Stratejisi		« Vous savez qu'il y a une grande polémique en France, notamment alimentée par un certain Éric Zemmour, qui dit que à l'école, on essaie tellement de supprimer les différences entre les petits garçons et les petites filles, que finalement ces enfants vont avoir des problèmes d'identité sexuelle ». [“Biliyorsunuz, Fransa'da özellikle Éric Zemmour diye birinin alevlendirdiği önemli bir tartışma konusu var; diyor ki, okulda küçük oğlanlarla kızların arasındaki farklılıklar öylesine ortadan
	1-Polemik / Tartışma:	

Paul Germain	kaldırılıyor ki sonunda bu çocukların cinsel kimlik sorunları olacak.”]
2-Dramatize etme:	« [...] le slogan de la marque c'est : « les hommes savent pourquoi ». Est-ce que c'est le genre de stéréotype qui nous conforte dans l'idée que l'homme est davantage capable qu'une femme d'apprécier les qualités d'une bonne bière ? »[“markanın sloganı: ‘erkekler nedenini bilir’. Acaba iyi bir biranın kalitesini erkeğin bir kadından daha iyi anlayabileceği fikrini destekleyen türden bir klişe mi bu?”]
Sophie Heine 1-Polemik / Tartışma:	« Oui. Je comprends qu'on en parle parce qu'on en a beaucoup parlé, il a beaucoup fait parler de lui - même si je trouve qu'on lui donne peut-être un peu trop de publicité. Moi contrairement à des gens comme Eric Zemmour, je trouve qu'il ne faut pas diaboliser l'adversaire [...] »[“Evet. Bundan söz edilmesini anlıyorum, çünkü çok söz edildi, -belki biraz fazla reklamının yapıldığını düşünsem de, kendisinden çok söz ettirdi. Ben, Éric Zemmour gibilerinin tersine, rakibi şeytanlaştırmamak gerektiğini düşünüyorum.”]

Röportajın tamamına ve bu tabloya dayanarak -bu makalenin sınırları içinde- yapılacak kısa bir söylem çözümlemesinden bazı sonuçlar ortaya konabilir. Öncelikle hem röportajı yapan kişinin hem de konuğun “ele geçirme stratejisi”nden ziyade, “inandırma stratejisi”ni kullandıkları anlaşılmaktadır. Her ikisi de inandırıcı olmak için dört tutum sergilemiştir (tarafsızlık, mesafe koyma/dışarıdan bakma, bağlılık ve gösterme/kanıtlama). Bu söylemsel tutumlar, konuşucuların birbirini -ve izleyicileri- ele geçirmek yerine inandırıcı olmakla yetindiklerini göstermektedir. Bunun nedeni ise söylem türüne dayanmaktadır: Söz konusu diyalog, tartışma türünden değil, uzmanla yapılan bir röportaj türündendir. Röportajı veren konuk S. Heine, belli bir konuya (kadın-erkek eşitsizliği) çeşitli açılardan ve bilimsel (tarafsız) bir tutumla bakma, bu konuda kanıtlar ortaya koyma gibi tutumları yeğlemiştir. Bu arada kendi fikirlerini de “ben” diyerek ortaya koymuş, ancak polemik yaratmamaya özen göstermiştir. Röportajı yapan P. Germain de söylem türünün kurallarına aynı şekilde uyarak polemik yaratmamış, yalnızca güncel tartışmaları hatırlatmakla yetinmiş ve bazı kanıtlar göstermiştir.

5. Öğrenen dosyası (Fr. *fiche apprenant*)

TV5Monde web sitesinde incelenen diyaloga ait öğrenen ve öğretmen dosyasının sitede bulunan tüm dosyalar gibi farklı formatlarda (word ve pdf) indirilebilir olduğunu belirtmek gerekir. Dosya üzerinde öncelikle başlık "Davetli: Sophie Heine, araştırmacı ve siyaset bilimi uzmanı"; ardından da dosyaların web sitesinde yayımlanma tarihi (22/02/2015) görülmektedir. Belirtilen başlığa ait derste görsel-işitsel ders malzemelerinden biri olan video ve bir röportaj (Fr. interview) bulunmaktadır. Röportajı içeren video, tetikleyici belge (Fr. document déclencheur) görevi (veya işlevi) görmekte, öğrenenlerin derse ilgisini çekme ve dersi başlatma konularında yardımcı olmaktadır.

AOBM'de yer alan Eylemsel Perspektif'le birlikte öğretmenlerin özgün belgeler kullanmaları önerilmektedir (Conseil de l'Europe, 2001). Robert, Rosen ve Reinhardt'a göre bir öğretim ünitesi aşağıdaki beş aşamadan oluşmalıdır (2011, s. 109):

Şekil 2: Bir Öğretim Ünitesinin Aşamaları (Robert, Rosen ve Reinhardt, 2011, s. 109)

Yukarıda şekil 2'de belirtilen aşamalara göre öğrenen dosyası tarafımızca incelenmiştir. Dosyada öğrenen bireyler tarafından yapılması öngörülen beş ana alıştırmaya ve her birinin de altında birkaç etkinlik bulunmaktadır (kaynak: <https://enseigner.tv5monde.com/fiches-pedagogiques-fle/sophie-heine-chercheure-et-politologue>).

1. alıştırmamızın A kısmında reklamlarda kullanılan sloganlar tetikleyici belge olarak verilmiş; "Bu sloganlarla ilgili ne düşünüyorsunuz? Ülkenizde de bu tip sloganlar var mı?" şeklinde öğrenene sorular yöneltilmiş, ondan karşılaştırma yapması beklenmiştir. Alıştırmamızın B kısmında ise yine açık uçlu bir soru olan "Başka hangi cinsiyetçi sloganlar biliyorsunuz?" sorusu gelmektedir. Dersin buraya kadar olan kısmı, derste işlenecek olan konuyla ilgili varsayımlarda bulunma (konuya genel bir giriş yapma) aşamasıdır (Fr. anticipation). Bu aşama, "öğrenenin, söz konusu ünite için seçilen izlekle ilgili az çok bir fikir oluşturup 'anlam'a ulaşmasını sağlayan aşama" olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 2019, s. 229).

"Görüşmenin Anlaşılması" (Fr. Compréhension de l'entretien) olarak adlandırılan 2. alıştırmada 12 açık uçlu soruyla öğrenende genel bir yaklaşım, genel bir bakış açısı oluşup oluşmadığı ölçülmektedir. Bu alıştırma yukarıda şekil 2'de verilen 2. aşamayı oluşturmaktadır. Alıştırmada öğrenen kişinin videoyu yeniden izlemesi-dinlemesi ve aşağıda örnek olarak verilen birkaç soru gibi toplam 12 soruyu yanıtlaması istenmektedir:

2. Pourquoi Paul Germain a-t-il servi une bière à l'invitée ? (Tr. Paul Germain davetliye neden bir bira ikram etti?)

3. De quels stéréotypes est-il question dans l'ouvrage de l'invitée ? (Tr. Davetlinin kitabında ne gibi klişelerden söz edilmektedir?)

[...] 7. D'après Éric Zemmour, comment essaye-t-on de déconstruire les stéréotypes sexistes à l'école en France et qu'en pense-t-il ? (Tr. Éric Zemmour'a göre, Fransa'da okuldaki cinsiyetçi klişeler nasıl yok edilmeye çalışılıyor ve Zemmour bu konuda ne düşünümektedir?)

"Söylem Çözümlemesi/Güvenle Kendini İfade Etme, Kendine Güven" (Fr. Analyse du discours / S'exprimer avec assurance, confiance en soi) başlıklı 3. alıştırmada dört ayrı etkinlik bulunmaktadır. Bu

alıştırma yukarıda şekil 2’de verilen "(Bağlam İçinde Verilmiş veya Verilmemiş) İletişim Öncesi Öğretimsel Görevler" olarak adlandırılan üçüncü aşamayı oluşturmaktadır. Bu alıştırmada önce dinleme becerisi hedeflenir: Öğrenen kişiden programa davet edilen kişiyle ilgili fikirlerini ifade etmesi istenir. Ardından davetli kişinin kendi söylemleriyle doğrudan bir ilgisi olduğu düşünülen jestlerinin, kendini ifade etme şekillerinin ve prozodisinin⁶ açıklanması istenir. Ayrıca öğrenen kişiye davetlinin konuşma şekli ve vurguladığı sözcükler sorulur. Bu sayede öğrenenin, videonun metninden yola çıkarak, Sophie Heine'nin kullandığı sözcüklerden hareketle bir söylem çözümlemesi yapıp yapamayacağı ortaya çıkmaktadır. Bu alıştırmanın sonunda öğrenen kişiden, davetlinin söz alma biçimlerini gözlemlemesi (davetli niyetini, düşüncelerini nasıl söylüyor?) ve davetlinin fikirlerini nasıl açıkladığını betimlemesi (bağlaç kullanımı vb.) istenmektedir. Son olarak, davetli kişinin kendine olan güvenini ortaya koyan sözcüklerin bulunması ve konunun özetinin yapılması beklenmektedir.

4. alıştırmada öğrenen kişiden hem yazılı hem de sözlü bir üretim beklenir. Önce, davetli kişinin yazdığı kitapta geçen klişe terimler verilir öğrenenden bu klişelerle ilgili duyduğu/bildiği klişe sözleri söylemesi istenmektedir ("kadın duygudaşlığı, annelik, görünüm ve baskın olan estetik ölçütler, yumuşaklık, işbirliği ve rekabet anlayışı, cinsellik"). Son olarak, öğrenenden davetlinin söz ettiği klişelerden birini seçerek cinsiyet ayrımcılığına karşı kendi kampanyasını oluşturması ve sınıfta kendi cümleleriyle sözlü olarak sunması beklenmektedir. Bu aşama yukarıda şekil 2’de verilen 4. aşama olan "(Her Zaman Bağlam İçinde Verilmiş) İletişimsel ve Öğretimsel Görevler" adı verilen aşamaya göndermede bulunmaktadır.

Öğrenen dosyasındaki son alıştırma olan 5. alıştırma, öğrenenin "Sophie Heine'in kitabının arka kapağını (yaklaşık 200 sözcük)" yazmaya yönlendirildiği yazma becerisine odaklanmaktadır. Bu son alıştırma, şekil 2’deki son aşama olan "Son Görev veya Makro-Görev: Projenin Gruplar Tarafından Gerçekleştirilmesi"ne karşılık gelmektedir.

Tüm değerlendirmelerin ardından 2, 3 ve 4 numaralı alıştırmalar aracılığıyla, öğrenenden söylem çözümlemesi yapmasının istendiğini belirtmek mümkündür. Ayrıca tüm alıştırmaların sırası incelendiğinde, Robert, Rosen ve Reinhardt tarafından belirlenen ve bir üniteye olması gereken aşamaların sırasına uygun olduğu da vurgulanmalıdır (2011, s. 109).

Öğrenen dosyası üzerinde gerçekleştirilen incelemenin sonunda, tüm yazılı alıştırmaların açık uçlu sorulardan oluştuğunu belirtmek yerinde olacaktır. Öğrenenin bilgilerinin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde çeşitliliğin artırılması için farklı alıştırma türlerinin birlikte kullanılması önerilebilir: örneğin Fransızca "DELTA-DALF sınavlarında olduğu gibi çoktan seçmeli sorular + kısa, açık uçlu sorular" (Desmons vd., 2005, s. 32).

6. Öğretmen dosyası (Fr. *fiche enseignant*)

Söz konusu diyalogla ilgili web sitesinde bulunan öğretmen dosyası 10 sayfadan oluşmaktadır. Dosyanın başında dersin içeriğiyle (kadın-erkek arasındaki eşitsizlikler, kendine güvenerek konuşma vb.), öğrencinin düzeyiyle (C1, ileri düzey) ve hedef kitleyle (yetişkinler, özellikle Avrupa siyasetiyle ilgilenen diplomatlar, gazeteciler, vb.) ilgili önemli bilgiler verilmektedir. Ardından 7 farklı başlık görülmektedir:

Mise en route (Tr. başlıyoruz);

Compréhension de l’entretien (Tr. görüşmenin anlaşılması);

⁶ Biriün (prozodi) : "Vurgu, ezgi, ulama, ton, uzunluk gibi konuşma diline özgü öğelere verilen ad." TDK.

Analyse du discours : s'exprimer avec assurance, confiance en soi (Tr. söylem çözümlemesi: Kendine güvenerek konuşma);

Production orale et écrite (Tr. sözlü ve yazılı anlatım);

Production écrite (Tr. yazılı anlatım);

Ressources complémentaires de Courrier International : p. 9 (Tr. Courriel International'dan ek kaynaklar);

Liens pour aller plus loin : p. 9-10 (Tr. ek bağlantılar).

"Başlıyoruz" başlığı altında, öğretmenin öğrenenleri 3 veya 4 gruba ayırması; 1.a ve 1.b adınımlarını gerçekleştirmek üzere öğrenci dosyasını dağıtması önerilmektedir. "Görüşmenin anlaşılması" isimli ikinci başlık, önce öğretmene yönelik yönergeleri, ardından da her bir açık uçlu soru için olası yanıtları içermektedir. Örneğin :

[...] 2. Pourquoi Paul Germain a-t-il servi une bière à l'invitée ?

(Tr. 2. Paul Germain neden misafire bira ikram etti?)

Car le slogan de la marque, Jupiler, est « les hommes savent pourquoi » et qu'elle vient de publier un essai sur les stéréotypes liés aux femmes. [...]

(Tr. Çünkü bira markası olan Jupiler'in sloganı "erkekler nedenini bilir"dir ve davetli kişi kadınlarla ilgili kalıp yargılar üzerine bir makale yayınlamıştır. [...])

Bu bölüm davetli (Sophie Heine), Éric Zemmour, Conchita Wurtz, Brigitte Bardot ve Simone Veil hakkında ek bilgiler içermektedir.

Üçüncü başlık olan "Söylem Çözümlemesi: Kendine güvenerek konuşma" dört farklı etkinlik için yönergeleri ve yanıt anahtarlarını içermektedir. Etkinlik 1'de (genel izlenim), aşağıdaki örneklerde görüleceği gibi, Sophie Heine'nin kendinden eminliği ve söylemlerinin netliği ile ilgili öğrenenlerden gelebilecek olası cevapları gözlemliyoruz:

- Elle parle très vite en tout cas !

(Tr. Çok hızlı konuşuyor!)

- Elle me semble très sûre d'elle, on ne la voit pas rougir ou changer de position par exemple.

(Tr. Bana kendinden çok emin görünüyor, örneğin kızardığını ya da pozisyonunu değiştirdiğini görmüyoruz.)

- Elle n'est certainement pas indifférente car elle exprime beaucoup avec son visage, ses mains.

(Tr. Yüzyüyle, elleriyle çok şey ifade ettiği için kesinlikle duruma kayıtsız değil.)

- Elle n'apparaît pas comme étant timide. Elle n'hésite pas à continuer à parler alors que Paul Germain voudrait poser une question.

(Tr. Utangaç görünmüyor. Paul Germain bir soru sormak istediğinde konuşmaya devam etmekten çekinmiyor.)

2. etkinlikte (2.a ve 2.b), videonun önce sessiz, sonra sesli olarak izlenmesiyle öğrenenden jest ve prozodi çözümlemesi beklenmektedir. Yanıt anahtarı kısmında, Sophie Heine'in söyleminin elleriyle, kollarıyla,

hatta omuz hareketleriyle desteklendiği belirtilmektedir. Ayrıca belirli sözcükleri (duygudaşlık, annelik vb.) özellikle vurguladığı çok açıktır. Öğretmen dosyasında Sophie Heine'in söylemi sırasında vurguladığı sözcüklerle ilgili yorumlar bulunmakta, öğretmenin bu durumu da öğrenenlerle tartışması beklenmektedir:

[...] Par ailleurs, elle insiste également sur certains mots clés. C'est un procédé utilisé par les politiciens, les professeurs, les conférenciers pour qu'on retienne les concepts centraux. C'est clair ici avec « empathie », « sexualité », « infériorités », « injustices ».

(Tr. Ayrıca Sophie Heine bazı anahtar sözcükleri vurgulamaktadır. Bu, politikacılar, öğretmenler, konferans konuşmacıları tarafından ana kavramların akıllarda kalmasını sağlamak için kullanılan bir tekniktir. Burada "empati", "cinsellik", "aşağılamalar", "haksızlıklar" sözcüklerinin vurgulandığı açıktır.)

- Dans l'ensemble, cela donne de la conviction au discours, de la force. [...]

(Tr. Bu durum genel olarak söyleme inanç ve güç katmaktadır.)

Etkinlik 3'te, söylem çözümlemesi yapmaları için öğrenenlere videonun tam metni dağıtılır. Burada öğrenen birey, Sophie Heine'in kendine olan güvenini gösteren unsurları, görüşlerini, niyetlerini veya önerilerini ifade etme şeklini saptamaya teşvik edilir. Öğrenenden konuşmacının söyleminde kullandığı *kiplik terimlerini* (Fr. modalisation) ve düşüncelerini geliştirip birbiriyle ilişkilendirdiği, tutarlı hale getirdiği *mantıksal bağlaçları* (Fr. connecteurs logiques) saptaması istenir. Yanıt anahtarında Sophie Heine'in söylemi boyunca benimsediği ifade biçimleri gözlemlenmektedir:

La façon dont elle exprime son opinion : [Düşüncesini ifade etme biçimi]

[...] Moi, je trouve que c'est une vidéo très intéressante... (103. satır) [Bence ilginç bir video bu...]

Malheureusement, je pense que les très jeunes générations... (105. satır) [Maalesef bence genç nesiller...]

[...] Je suis partagée entre les deux (146. satır) [İkisi arasında kaldım.]

La façon dont elle exprime ses intentions (en tant que chercheure) : [(Araştırmacı olarak) niyetlerini ifade etme biçimi]

Les stéréotypes que j'aborde dans cet ouvrage sont... (16. satır) [Bu kitapta ele aldığım klişeler...]

[...] Moi, j'essaye d'agir à mon niveau à moi, en tant qu'intellectuelle (Ligne 125) [...] [Ben bir aydın olarak kendi düzeyimde hareket etmeye çalışıyorum.]

La façon dont elle exprime ses recommandations : [Tavsiyelerini ifade etme biçimi]

Je trouve qu'il ne faut pas diaboliser l'adversaire (83. satır) [Rakibi şeytanlaştırmamak gerektiğini düşünüyorum.]

Alors, comme je le disais, il faut plutôt déplacer la focale... (91. satır) [Dediğim gibi, konunun odağımı değiştirmek lazım...]

Kiplik (Fr. modalisation) "Konuşmacının, aktardığı içerik karşısındaki tutumudur. Ne var ki bu tutum birbirinden çok değişik bakış açılarına dayanabilir. Gerçek-gerçek değil, bildirme-istek / koşul-buyruk, niyet, sitem, inanmama, kesinlik, bir olayın gerçekleşmesinin mümkün olması, istenmesi gibi karşıtlıklar açısından değerlendirilebilir" (Akerson, 1994, s. 82). Sophie Heine'in *Kiplik terimlerini* nadiren kullandığı görülmektedir. "Belki" (Fr. « peut-être »), "diyelim ki" (Fr. « on va dire »),

"diyebiliriz" (Fr. « on peut dire ») gibi bazı kalıpları kullansa da, yine kiplik bildiren "istemek, yapabilmek, zorunda olmak" (Fr. vouloir, pouvoir, devoir) gibi fiiller, "kesinlikle, muhtemelen" (Fr. certainement, probablement) gibi zarflar, Sophie Heine'in söyleminde yer almaz. Konuşucunun kiplik terimlerine fazlaca başvurmaması "uzman" konumu gereği söylemine kişisel tutumunu karıştırmaktan uzak durduğunu, bununla birlikte yeri geldiğinde "bence", "düşünüyorum", "lazım" gibi kipliklerden de kaçınmadığını göstermektedir.

Bağlaçlara gelince, Sophie Heine'in "çünkü", "bu nedenle" ve "gerçekten de" (Fr. parce que, puisque, en effet) gibi neden bildiren bağlaçlar; "öyleyse" ve "o halde" (Fr. donc, alors) gibi sonuç bildiren bağlaçlar kullandığı görülmektedir. Bu da konuşmacının neden-sonuç ilişkilerine ağırlık verdiğini, "bilgilendirici", "açıklayıcı" bir söylem oluşturduğunu göstermektedir. Bu konulara öğretmen dosyasında da yer verilmiştir.

4. alıştırmaya olan "Yazılı ve sözlü anlatım" aşamasında, öğrenenler sınıfta başlayacak ve bir sonraki ders için sunuma dönüşecek olan grup çalışmasına yönlendirilir. Öğretmene verilen talimatlardan biri, her grubun anlatım sürecini kolaylaştırmak için tüm gruplara uğrayıp grupları kontrol etmesidir. Öğretmen her gruptan bir sonraki derste sunum yapmak üzere fotoğraf veya videolarla desteklenmiş olan (cinsiyet ayrımcılığıyla) bir mücadele kampanyası hazırlamasını istemelidir.

Bu alıştırmaların yanıtlarının kontrol edilmesinin ardından, öğretmenin öğrenenleri Sophie Heine'in kitabı için bir arka kapak yazmaya teşvik edeceği ve dersle ilgili olan son alıştırma bulunmaktadır. Alıştırmanın bu aşaması, Eylemsel Perspektif'e ve yukarıdaki şekil 2'ye göre son görev (Fr. tâche finale) olarak kabul edilebilir (Robert, Rosen ve Reinhardt, 2011, s. 109). Daha sonra, bir sonraki derste, öğrenenlerin kendilerinin oluşturdukları arka kapakları orijinal kitap kapağıyla karşılaştırması beklenmektedir.

Öğretmen dosyasında tüm alıştırmaların sonunda bazı web siteleri; Le Monde, Libération, RFI veya Courrier International gibi radyoda/televizyonda/gazetede yer alan yazılar, videolar, ses kayıtları, ve karikatürlere ait bağlantılar bulunmaktadır.

7. Tartışma ve sonuç

Bu çalışma hem bir araştırma alanı hem de bir yöntem olan söylem çözümlemesinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Fransa'da, 1960'lı yılların sonlarında, Fransız Ekolü'nün söylem çözümlemesinin bir disiplin olarak ortaya çıkmasındaki rolünün yadsınamaz olduğunu belirtmek gerekir. Fransız Ekolüyle birlikte konuşan kişi (ben) ve bu kişinin söylemindeki yansımaları çalışmaların odak noktası olmuştur. Çalışmada söylem çözümlemesinin ortaya çıkışının ardından *röportaj* (veya *söyleşi*) (Fr. interview), *tartışma* (Fr. débat), *haber röportaj* (Fr. reportage) gibi medyadaki söylem türlerinden söz edilmiştir.

Çalışma kapsamında bir web sitesinde yer alan videodaki röportaj, diyalog türündeki söylem özellikleri açısından çözümlenmiş, ardından bu videoya ait öğrenen dosyası ve öğretmen dosyası söylem çözümlemesi kavramları açısından incelenmiştir. İncelenen C1 düzeyindeki diyalog kapsamında, TV5Monde Fransızca öğretimi web sitesinin hem diyaloglara yer verilmesi hem de özgün belgelerin kullanılması açısından yeterli, güncel ve Eylemsel Perspektif'e uygun olarak tasarlandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrenen dosyasında bulunan alıştırmaların bazı uzmanlar tarafından belirlenen ve bir yabancı dil dersinde olması gereken aşamaların sırasına uygun olduğu da dikkat çekmektedir (Robert, Rosen ve

Reinhardt, 2011, s. 109). Öğretmen dosyasında ise her alıştırmanın öğrenenle birlikte nasıl yapılacağı (bireysel, grup çalışması vb), hangi konuların ödev olarak verilebileceği, tüm alıştırmanın yanıtları veya olası yanıtlar yer almaktadır. Öğretmen dosyasında öncelikle öğrenen kişiye konuşucuların kendilerine olan güvenlerinin söylemlerine nasıl yansıdığı sorulmaktadır; ardından, öğrenenden jest ve prozodi çözümlemesi yapması istenmektedir. Öğrenen özellikle *kiplik terimleri* (Fr. modalisation) ve *mantıksal bağlaçlar* (Fr. connecteurs logiques) üzerine düşünmeye ve videodaki konuşucuları bu açıdan incelemeye yönlendirilir. Tüm bu alıştırma ile, öğrenen söylem çözümlemesi gerçekleştirmektedir. Araştırmamız sonunda incelediğimiz öğrenen veya öğretmen dosyasında bulunmayan, ancak yukarıda çözümlemeler/bulgular başlığı altında verildiği gibi, öğrenenlerden, konuşucuların söylemlerindeki konumlanmasının veya söylemsel kimliklerini oluşturdukları stratejilerin incelenmesi istenebilir. Bu şekilde başka etkinliklerin yapılması yoluyla da öğrenende söylem çözümlemesinin geliştirilmesi önerilebilir.

Bilindiği gibi, söylem türlerinden birini oluşturan diyaloglar dil eğitiminde eskiden beri en çok kullanılan yapılardır. Bir söylem türü olarak diyaloglar bireylerin her gün yaşamlarında kullandıkları ve kurumsal ortamlarda izledikleri yapılar olduğundan yabancı dil öğrenimi/öğretimi alanında bu iletişim biçiminin yer alması kaçınılmazdır. Ancak özgün diyaloglar sınıfta çoğu zaman söylem çözümlemesi yapılmadan, yalnızca dilbilgisel ve iletişimsel özellikleri açısından ele alınmakla yetinilmektedir. Oysa söylemlerin ve diyalogların da dahil olduğu özgün malzemelerin İletişimsel Yaklaşım ve Eylemsel Perspektif çerçevesinde kullanılması bundan yıllar önce (2001) AOBM tarafından önerilmiştir. Bu açıdan, Yabancı Dil Olarak Fransızcanın Öğrenimi/Öğretimi alanında televizyon veya radyo gibi Fransız basın kaynaklarında bulunan diyaloglara sıklıkla yer verilmesi; bu konuda çeşitli web sitelerinin eğitim amaçlı olarak hazırladığı etkinliklerden yararlanılması; derslerde de öğrenenden söylemleri çeşitli kavramlar yoluyla çözümlemesinin istenmesi yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Akerson, F. (1994). Türkçede Yüklem, Görünüş, Zaman ve Kip. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi VIII. Dilbilim Kurultayı Bildiriler Kitabı*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Andersen, H. L. (t.y.). *L'interview comme genre médiatique : souscatégories pragmatiques et leurs traits linguistiques caractéristiques*. https://www.uniba.it/ricerca/dipartimento/scienze-politiche/docenti/dott.ssa-sillette-alida-maria/sillette-a.a.-2020-2021/Linterview_comme_genre_mediatique_sous_c.pdf, Erişim Tarihi: 15.07.2022.
- Angermüller, J. (2007). L'analyse du discours en Europe. S. Bonnafous et M. Temmar (Ed), *Analyse du discours et sciences humaines et sociales* içinde (s. 9-22). Paris : Orphys.
- Aydın, B. (2019). Enseignement Du Fle: Les Documents Visuels Utilisés Dans L'étape D'anticipation Et Leurs Représentations. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (41) , 227-244 . DOI: 10.21497/sefad.586616 Date de consultation : 30.05.2022.
- Aydın, B. (2022). Yabancı dil olarak Fransızcanın öğretiminde özgün belgelerin seçimi ve kullanım uygunlukları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 710-727. DOI: 10.29000/rumelide.1105593, Erişim Tarihi: 04.05.2022.
- Barry, A. O. (2002). *Les bases théoriques en analyse du discours*. <https://depot.erudit.org/bitstream/002331dd/1/metho-2002-01-barry.pdf>, Erişim Tarihi: 04.05.2022.
- Benveniste, É. (1966). *Problèmes de linguistique générale 1*. Paris : Éditions Gallimard.
- Bérard, E. (1991). *L'approche communicative. Théorie et pratiques*. Paris : CLE International.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.(2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.

- Charaudeau, P. & Maingueneau, D. (2002). *Dictionnaire d'analyse du discours*. Paris: Éditions du Seuil.
- Charaudeau, P. (2009). "Identité sociale et identité discursive. Un jeu de miroir fondateur de l'activité langagière", dans P. Charaudeau (dir.), *Identités sociales et discursives du sujet parlant*, Paris : L'Harmattan. <http://www.patrick-charaudeau.com/Identite-sociale-et-identite,217.html>, Erişim Tarihi: 29.04.2022.
- Charaudeau, P. (2011). *Les médias et l'information. L'impossible transparence du discours*. Bruxelles: De Boeck.
- Conseil de l'Europe (2001). *Cadre Européen Commun de Références pour les langues: Apprendre, Enseigner et Évaluer*. Erişim adresi: <https://rm.coe.int/16802fc3a8>, Erişim Tarihi: 04.06.2022.
- Cuq, J.-P. (2003). *Dictionnaire de didactique du français. Langue étrangère et seconde*. Paris: CLE International.
- Desmons, F., Ferchaud, F., Godin, D., Guerrieri, C., Guyot-Clément, C., Jourdan, S., Kempf, M.-C., Lancien, F. & Razakamanana, R. (2005). *Enseigner le FLE. Pratiques de classe*. Paris : Belin.
- Gezgin, S., Aygün, J. I., Yapar, A., Yücedođan, G. & Ilgaz, C. (1998). *Basım Sözlüğü*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Guilhaumou, J. (1977). À propos de l'analyse de discours : un trajet critique autour de Michel Pêcheux à la fin des années 1970. https://www.academia.edu/27268327/A_propos_de_lanalyse_du_discours_un_trajet_critique_autour_de_Michel_P%C3%AAcheux_%C3%AO_la_fin_des_ann%C3%A9es_1970?email_work_card=title, Erişim Tarihi: 08.05.2020.
- Kıran, A. (2015). Sözcemele Kuramı ve Dil Öğretilimi. E. Korkut ve I. Onursal Ayırır (Eds.) *Dil Bilimleri ve Dil Öğretilimi* içinde (s. 97-128). Ankara : Seçkin Yayıncılık.
- Korkut, E. (2017). *Söz ve Kimlik. Söylemler Bize Ne Söyler?* Ankara : Seçkin Yayınları.
- Le Robert Dixel Mobile (t. y.). Bir akıllı telefon uygulaması, sözlük.
- Lhote, E. (1995). *Enseigner l'oral en interaction*. Paris : Hachette.
- Maingueneau, D. (2009). *Les termes clés de l'analyse du discours*. Nouvelle édition revue et augmentée. Paris: Éditions du Seuil.
- Mazière, F. (2018). *L'Analyse du discours*. 4e édition. Paris : Que sais-je ?
- McCarthy, M. (1991). *Discourse Analysis for Language Teachers*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Moeschler, J. et Auchlin, A. (2013). *Introduction à la linguistique contemporaine*. 3e édition. Paris: Armand Colin.
- Onursal, I. (2008). Le dialogue dans les manuels d'enseignement de français langue étrangère et la notion d'authenticité, *Synergies Turquie*, 1, 65-75. <https://gerflint.fr/Base/Turquie1/onursal.pdf>, Erişim Tarihi: 25.04.2022.
- Paveau, M.-A. & Sarfati, G.-É. (2003). *Les grandes théories de la linguistique. De la grammaire comparée à la pragmatique*. Paris : Armand Colin.
- Robert, J.-P., Rosen, É. & Reinhardt, C. (2011). *Faire classe en FLE. Une approche actionnelle et pragmatique*. Paris : Hachette.
- Sandré, M. (2013). Quelle place pour le citoyen-auditeur dans le discours radiophonique ? Analyse des genres participatifs, *Cahiers de praxématique*, 61. <https://journals.openedition.org/praxématique/1932> Erişim Tarihi: 15.07.2022.
- Sarfati, G.-É. (2005). *Éléments d'analyse du discours*. 2e édition. Paris : Armand Colin.
- İncelenen Diyalog TV5Monde : <https://enseigner.tv5monde.com/fiches-pedagogiques-fle/sophie-heine-chercheure-et-politologue>, Erişim Tarihi: 07.02.2022.